

KUTSESTANDARD

Juhtivkostümeerija, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetuse	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Juhtivkostümeerija, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Kostümeerija töö eesmärk on lavastusele, filmi- või televõttele vajalike kostüümide, jalanõude, peakatete jm kostüümielementide ettevalmistamine ja etenduse/võtte käigus osatäitjate abistamine riietumisel ja ümberriietumisel. Kostümeerija töötab teatrites ja teistes etendusasutustes, filmi- ja teletööstuses. Tema töö põhiosadeks on lavastuse või filmi ettevalmistusprotsessis osalemine, kostüümikomplektide koostamine, hooldamine ja hoidmine. Kostümeerijal peavad olema käsitööoskused, nt õmlemisoskus. Juhtivkostümeerija, tase 6 vastutab lisaks kostüümimeeskonna ja tööprotsessi tulemuse ja kvaliteedi eest, koordineerib koostööd teiste lavastusmeeskonna tiimidega ning tegeleb kutseala arendusega organisatsioonis.
Kutsegruppi kuuluvad ka järgmised kostümeerija kutsed: - kostümeerija, tase 4, kes täidab kõiki kostümeerija põhiülesandeid; - vanemkostümeerija, tase 5, kes vastutab etendusteenistuse kostüümiala sujuva toimimise eest, korraldab ja juhendab kostüümimeeskonna tööd.
A.2 Tööosad
A.2.1. Lavastuse või filmi ettevalmistusprotsessis osalemine A.2.2. Lavastuse, filmi, seriaali vms kostüümide (sh jalanõude, peakatete, ehte, aksessuaaride) jooksev hooldus ning ettevalmistus A.2.3. Uuslavastuseks/filmiks vajalike kostüümikomplektide koostamine A.2.4. Lavastuse kostüümide passi koostamine A.2.5. Etenduse/võtte teenindamine A.2.6. Kostüümide ladustamine A.2.7. Etendusteenistuse kostüümiala sujuva toimimise tagamine, koostöö koordineerimine
A.3 Kutsealane ettevalmistus
Tavaliselt on 6. taseme juhtivkostümeerijal kesk- või kõrgharidus, kutseoskused on omandatud töö käigus.
A.4 Enamlevinud ametinimetused
Kostüümiala juhataja, juhtivkostümeerija, kostüümikunstniku assistent
A.5 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks
Regulatsioon puudub
A.6 Tulevikuoskused
Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab. Erialased digioskused, käsitööoskused

B-osa KOMPETENTUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Juhtivkostümeerija, tase 6 kutse koosneb üldoskustest ja kohustuslikest kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav nende kõigi tõendamine.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

Töömaailma taotlejale

1. Keskharidus
2. Kompetentside kujunemiseks vajalik erialane töökogemus
3. Taotletava kutse kompetentsusnõuetega seotud enesetäiendamine

Kutse andmise korraldus on reguleeritud etenduskunstide tugiteenuste kutseala kutsete kutse andmise korras.

B.2 Juhtivkostümeerija, tase 6 üldoskused

Mõtlemisoskused

1. Säilitab ja arendab oma kutseoskusi; hoiab end kursis erialase terminoloogiaga ja tehnoloogiliste uuendustega. Teadvustab arendamist vajavaid oskusi oma töös ja leiab viise, kuidas ennast täiendada ja arendada (nt osaleb konverentsidel, koolitustel, kutseühingu tegevuses, loeb erialakirjandust).
2. Töötab hästi situatsioonides, mis nõuavad avatust uute ideede ja kogemuste suhtes; läheneb olukordade ja probleemide lahendamisele innovaatsiliselt ja loovalt; talub ebamääraseid olukordi ja situatsioone ning oskab ära kasutada neist tulenevaid positiivseid võimalusi.
3. Arvestab protsesside ja tegevuste finantsilist poolt, on täpne ja kasutab ressursse (nt aeg, töövahendid) efektiivselt.

Enesejuhtimisoskused

4. Järgib oma töös kutsealaga seonduvaid õigusakte ja regulatsioone, nt organisatsiooni töökorralduse reegleid, ametijuhendit, organisatsiooni head tava, eetilisi tõekspidamisi; järgib konfidentsiaalsusnõudeid.
5. Järgib oma töös ohutus- ja turvanõudeid, kasutab isiku- ja töökaitsevahendeid; hoiab oma töökeskkonna ja töövahendid korras.
6. Peab kinni kellaegadest ja tähtaegadest ning kokkulepetest.
7. Käitub energiat ja ressursse säästvalt ning jäätmeid vähendavalt (nt kasutab ökoloogilisi puhastusvahendeid, säästvaid transpordiviise, sordib prügi, minimeerib printimist, vee ja elektrivahetuse kasutust jne).

Lävimisoskused

8. Väljendab oma seisukohti selgelt ja hinnanguvabalt; kuulab suhtluspartnerit aktiivselt ja kriitiliselt; suhtleb viisakalt, kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise, arvestades olukorda ja suhtlemispartnerit; suhtleb lugupidavalt, professionaalselt ja eelarvamusteta erinevatest kultuuridest, religioosse taustaga ning erinevate väärtushinnangutega inimestega. On suheldes paindlik ja tuleb toime väga eripalgeliste isikuomaduste või rolliga inimestega. Kohandab oma käitumist ja suhtlemisviisi, lähtudes suhtluspartneri(te)st, rollidest, olukorrast jmt.
9. Eristab fakte hinnangutest, suhtub saadud tagasisidesse rahulikult ning võimaluse korral arvestab tagasisidega edasises tegevuses.
10. Loob kontakte võimalike koostööpartneritega ning arendab välja koostöövõrgustiku.
11. Teeb eesmärgi saavutamiseks või ülesande lahendamiseks tõhusat koostööd, täites oma rolli meeskonnas ning käitudes usaldusväärselt ja koostööd soodustavalt. Hoolitseb meeskonnas positiivse õhkkonna ja heade suhete arendamise ja säilimise eest.
12. Kasutab korrektset suhtluskeelt ja erialast terminoloogiat.
13. Kasutab ühte võõrkeelt tasemel B1 (vt lisa 1 – keelte oskustasemetes kirjeldused).
14. Kasutab digivahendeid algtasemel (vt lisa 2 – digipädevuste enesehindamise skaala).
15. Teavitab meeskonna liikmeid, kliente, kolleege ning partnereid muudatustest ajakavas, tegevustes jmt viisil, et muudatused ja nendega seotud erinevad aspektid oleksid selgelt mõistetavad kõikidele asjaosalistele.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Lavastuse või filmi ettevalmistusprotsessis osalemine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Loob endale lavastusest tervikliku pildi, kogudes infot kostüümikavandist ja lavastuse tekstist, konsulteerides vajadusel kunstnikuga; aitab kunstnikul välja valida kostüüme, arvestades lavastuse sisu, ajastut, kostüümide materjale jm. 2. Teeb kindlaks, kuidas säilitada kostüümi välimus vastavalt kunstniku juhistele. 3. Osaleb proovides ning jälgib kostüümide kasutamist ja lahenduste asjakohasust; selgitab välja sobivaimad kostüümivahetuste kohad ja ajad, kiiruse ning optimaalse läbiviimise, arvestades konkreetse lavastuse dünaamikat; vastutab sobivate kostüümialaste sisuliste, tehniliste ning korralduslike lahenduste leidmise ja toimimise eest; korraldab koostöös lavastuse meeskonna liikmetega etenduse/võtte sujuvaks teenindamiseks vajalike vahendite olemasolu. 4. Prognoosib eelarve, koostab tegevusplaani: konkreetse projekti etapid ja kulud, tegevused ja ülesanded ning koostab graafikud, et saavutada eesmärgid õigeaks ajaks ja eelarve raames.	
B.3.2 Lavastuse, filmi, seriaali vms kostüümide (sh jalanõude, peakatete, ehete, aksessuaaride) jooksev hooldus ning ettevalmistus	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Selgitab välja hooldust ja parandamist vajavad kostüümid; täpsustab näitlejaga kostüümi hooldusvajaduse; planeerib hoolduse ja parandustööde aja vastavalt võimalustele ja vajadustele, arvestades mängukava/võttegraafikut, kostüümide riskasutust jm; hindab kostüümi parandamise, asendamise või duubelkomplektide vajadust, arvestades mängukava/võttegraafikut ning lavategevuse/stseeni sisu, korraldab vajalikud tegevused. 2. Valib hooldamisviisi, arvestades mh publiku kaugust lavast ja materjali(de) käitumist laval; valmistab kostüümid või muud esemed hoolduseks ette vastavalt juhistele; valib kostüümi hoolduseks sobiva meetodi ja vahendi vastavalt kokkuleppele/juhistele; täiendab/parandab hooldusjuhiseid vastavalt kostüümide eripärale ja reaktsioonile hooldusprotsessis; korraldab hoolduse; teavitab vastutavat isikut/juhti kostüümi asendamise, parandamise vm vajadusest, temaga koostöös leiab lahenduse. 3. Sorteerib ja komplekteerib kostüümid hooldusjärgselt vastavalt kokkulepitud süsteemile ja lavastuse kostüümide passile; paneb eemaldatud detailid külge, taastades kostüümi algoleku; teeb ettepanekuid optimaalsemate kinnitusmeetodite kasutuselevõtuks; kontrollib komplektide vastavust passile, vajadusel lisab riskasutuses olevad kostüümielemendid; vastutab komplekti täielikkuse eest, vajadusel lahendab tekkinud probleemid.	
B.3.3 Uuslavastuseks/filmiks vajalike kostüümikomplektide koostamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Tutvub kostüümikavanditega ja/või kunstniku esitatud materjalidega; vastavalt kunstniku esitatud materjalidele ja eelarvele otsustab hankimise viisi; valib nendest lähtuvalt sobivaid kostüüme ja kostüümielemente, kasutades teadmisi kostüümiajaloo, stiilist ja stilistikast ning arvestades näitlejate mõõte (antropomeetria) ja hinnates ümbertegemise või kohandamise võimalusi; otsib ja hangib kostüümielemendid. 2. Organiseerib kostüümiproovid, arvestades töögraafikuid ja tähtaegu; viib kostüümiproovid läbi; arvestab rõivaetiketiga; märgib muudatusvajadused kostüümil, korraldab parendusi vajavate esemete viimise töökodadesse; märgistab kostüümiks välja valitud esemed ning tagastab mittesobivad esemed lattu. 3. Vastutab kostüümielementide saabumise ja tervikkomplekti õigeaegse valmimise eest; paneb tervikkomplekti kokku ja kooskõlastab selle kunstnikuga.	
B.3.4 Lavastuse kostüümide passi koostamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Koostab osatäitjate nimekirja põhjal kostüümide detailsed kirjeldused ja kõikide kostüümielementide täieliku nimekirja vastavalt organisatsiooni tavale või kokkuleppele, et tagada etenduse/võtte sujuv kostüümialane teenindamine; paneb kirja vajaliku etendust/võtet puudutava üldinfo; paneb kirja hooldusjuhised ning riskasutuses olevad kostüümi osad; dokumenteerib osatäitjate muutused lavastuse passis. 2. Kirjutab detailsed juhised kostümeerimiseks ja kostüümide vahetuste tegemiseks (k.a märgusõnad vm märgid, elementide selga panemise järjekorra, koha ja abistavad tegevused), loetleb abistavad töövahendid; märgib ära erikohtlemist vajavad kostüümid ja kostüümi elemendid; kirjeldab kõik lavastuse spetsiifikast tulenevad lisaülesanded.	

3. Pildistab lavastuse kostüümide elemendid, tervikkostüümid, kostüümide vahetuse asetused jm etenduse/võtte kostüümialaseks teenindamiseks vajaliku vastavalt organisatsiooni tavale või kokkuleppele.	
B.3.5 Etenduse/võtte teenindamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad 1. Kontrollib kostüümide valmisolekut etenduseks/võtteks, vajadusel teeb täiendava hoolduse; viib täielikult komplekteeritud kostüümi osatäitjale või teise kokkulepitud kohta. 2. Viib läbi kostüümivahetused vastavalt varasemalt kokku lepitud ja lavastuse passile. 3. Viib etenduse/võtte ajal lava läheduses, on kättesaadav ja valmis lahendama ette tulevaid ootamatusi; hoiab tööks vajalikud abivahendid läheduses ja käepärased; lahendab ootamatud olukorrad kiiresti ja loovalt. 4. Kogub pärast etendust/võtet kostüümid kokku ja viib repertuaarilattu; eraldab hooldust ja/või parandamist vajavad esemed; vastavalt lavastuse arengule teeb parandused/täiendused lavastuse passi. 5. Pakib väljasõiduetenduseks vajalikud kostüümid ja abivahendid, tagades kostüümide turvalise ja kvaliteetse hoidmise transpordil; tagab väljasõiduetendusel statsionaarilaadse olukorra, sh sõlmib vajalikud kokkulepped lavastusmeeskonna ja osatäitjatega.	
B.3.6 Kostüümide ladustamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Dekomplekteerib ja jaotab esemegruppidesse repertuaarist kustutatud lavastuse või lõpetatud filmi/seriaali vm kostüümid; tuvastab hooldust ja/või parandust vajavad esemed; korraldab nende puhastuse/paranduse, vastutab selle läbiviimise ja tulemuse eest. 2. Koostab säilitamisele ja tagastamisele kuuluvate esemete nimekirja; märgistab säilitamisele ja tagastamisele kuuluvad esemed vastavalt kehtivale korrale; tagab kostüümiesemete kasutusajaloo dokumenteerimise organisatsioonis kokku lepitud vormis ja viisil. 3. Korraldab säilitamisele ja tagastamisele kuuluvate esemete jõudmise lattu; korraldab kostüümielementide ladustamise, arvestades organisatsioonis kasutatavat ladustamise süsteemi ja korda; täiustab ladustamise süsteemi.	
B.3.7 Etendusteenistuse kostüümiala sujuva toimimise tagamine, koostöö koordineerimine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Sõlmib lavastusmeeskonnaga lavastuse kostüümialast teenindust puudutavad kokkulepped, nt kostüümivahetuste asukohtade ettevalmistus, liikumine etenduse/võtte ajal, ohutus; jälgib kokkulepete täitmist, lahendab probleeme; teeb ettepanekuid paremate lahenduste leidmiseks. 2. Selgitab välja väljasõiduetenduse detailid; koostab väljasõiduetenduse kostüümialase raideri; korraldab väljasõiduks vajalike kostüümide ja etenduse/võtte teenindamiseks vajalike abivahendite pakkimise, tagades vajaliku pakkimisinventari õigeaegse olemasolu; komplekteerib väljasõiduetenduse kostüümialase meeskonna; lahendab ootamatult tekkinud olukorrad väljasõidul. 3. Hoiab end kursis kostüümide olemas- ja korrasoleku tagamiseks vajaliku infoga kogu kostüümi(de) kasutamise perioodi jooksul; analüüsib muudatusvajadusi, korraldab vajalikud tegevused kostüümialase teeninduse sujuvaks toimimiseks; probleemide tekkimisel teavitab vajalikke osapooli, teeb nendega koostööd probleemi lahendamiseks; sõlmib etendustegevusega seotud meeskonnaga kostüümialast teenindust puudutavaid kokkuleppeid.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.3.8 Juhtivkostümeerija, tase 6 kutset läbivad kompetentsid	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Juhib meeskonda tulemuslikult. 2. Tunnustab meeskonna uusi ideid ja arengusuundi. 3. Annab meeskonnaliikmetele konstruktiivset tagasisidet. 4. Jälgib, et täidetakse kehtestatud ohutus- ja turvanõudeid, ning juhib tähelepanu, kui nõudeid ei täideta. 5. Hindab ressursside (nt aeg, raha, töötajad, seadmed, materjalid) kasutamist, teeb ettepanekuid ressursside leidmiseks ning tagab ressursside optimaalse kasutamise. 6. Kavandab, muudab ja seirab eelarvet, jälgib eelarves püsimist ning koostab vajaduse korral eelarve kohta aruandeid. 7. Dokumenteerib töö protsessi ja tulemused ning teeb sellest järeldused.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-05112024-3.2/2k
2. Kutsestandardi koostajad	Katarina Klett, Eesti Kinoliit Piret Tang, Eesti Draamateater Liina Unt, Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia Eve Valme, Eesti Filmikunstnike Ühing Kadri Varblane, Eesti Draamateater Klarika Verliin, Rahvuskooper Estonia
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	34
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	05.11.2024
6. Kutsestandard kehtib kuni	04.11.2029
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3435 Muud kunsti- ja kultuurivaldkonna keskastme spetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Costume Supervisor, EstQF Level 6
Inglise keeles	costume supervisor, wardrobe supervisor, assistant costume designer
Inglise keeles	key costumer, head costumer
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Digipädevuste enesehindamisskaala	